

‘Mensen zijn echt onvoorstelbaar’

Hoe maak je verbinding met mensen die je nooit zal ontmoeten? *Handle with Care* is misschien wel de meest radicale theatervoorstelling van Ontroerend Goed tot nu toe. Het is een voorstelling zonder acteurs, zonder technici. Enkel een doos met instructies die naar theaters wereldwijd wordt verstuurd. Wat er vervolgens gebeurt, weet Ontroerend Goed zelf niet eens. Een gesprek met Alexander Devriendt en Samir Veen, twee van de makers, over het loslaten van controle, de grenzeloze poëzie van mensen en het besef dat we meer verbonden zijn dan we beseffen.

Waar haalden jullie de inspiratie voor deze voorstelling?

Alexander: Tijdens Corona voelden we allemaal dat die digitale connecties die we toen maakten, ons niet dichterbij elkaar brachten. De vraag was: *kun je een analoge connectie maken met mensen die je niet ziet, die er niet zijn?* En kan dat via theater?

Maar eigenlijk gaat het om veel meer dan alleen een Coronavraag. In een wereld van 8 miljard mensen is dit dé uitdaging van vandaag: hoe ga je om met mensen die je niet kent, maar waar je wel invloed op hebt? Hoe kun je daar in gedachten en in contact verbinding mee maken?

Denk aan klimaatverandering: wat doen we voor generaties die nog niet bestaan? Wat doen we voor mensen die we niet kennen, die in gebieden zitten waar we al dan niet mee verbonden zijn? We hebben altijd dat (online) beeld van de ander nodig om contact te leggen. Maar kunnen we die verbinding ook op een andere manier voelen?

Ik vergelijk *Handle with Care* graag met bordspelen - simpele regels zorgen voor echte emoties en sociale interactie. *Handle with Care* is een soort kickstarter voor sociale interactie. Daarom hou ik ook zo van theater, omdat het inherent sociaal is.

Samir: Het resultaat is een theatervoorstelling in een doos geworden. *Handle with Care* heeft geen acteurs nodig, geen technici, geen regisseur. We sturen het theater een doos op met simpele instructies: zet de doos op het podium, maak licht, leg briefjes op de stoelen voor het publiek. Vanaf dan ontvouwt de voorstelling zich vanzelf.

Wat betekent de titel?

Samir: 'Handle with Care' knipoogt uiteraard naar de stickers die op verzenddozen worden gekleefd. Maar het gaat ook over de zachtheid waarmee we naar elkaar willen kijken, over ontroerd raken door de schoonheid van iemand die gewoon iets doet, zonder te overdenken. Die zachtheid en 'care' in hoe we met andere mensen omgaan.

Waar gaat de voorstelling over volgens jullie?

Samir: Over de grenzeloze poëzie van hoe mensen zich gewoon gedragen.

Alexander: Ja, en over dat er niet zoiets als 'normaal' bestaat. Iedereen is 'niet normaal', en gelukkig maar.

Samir: Het gaat niet om het alledaagse, want het alledaagse klinkt als iets normaal. Maar het gaat juist om dat er niet zoiets is als 'normaal'. Als je gaat kijken, dan is het elke keer heel anders. En daar zit de poëzie.

Alexander: Theater op z'n best zorgt voor een unieke ervaring. Daarom gaan we in tijden van streaming, videogames en films nog altijd naar theater, omdat dat unieke daar zo magisch is. En uniek is deze voorstelling echt iedere keer, want niemand anders weet wat er daar gebeurd is, zelfs wij niet. Het is een kristallisering van een moment dat enkel hier en nu bestaat.

Samir: Theater is een poging om een waardevolle ervaring te creëren voor iemand die je tegenover je hebt. Met *Handle with Care* willen we een waardevolle ervaring creëren voor iemand die we nooit zullen ontmoeten, op een plek waar we nooit zullen komen. Het gaat over verbinding door tijd en ruimte heen.

Jullie hebben heel veel try-outs gedaan voor deze voorstelling. Wat heb je daaruit geleerd?

Alexander: Het proces was moeilijker dan verwacht. Ik heb gaandeweg geleerd dat controle een illusie is. Hoe meer we probeerden te controleren hoe mensen de tekst lezen en wat ze deden, hoe meer we van hen pseudo-acteurs en -regisseurs maakten - wat ze niet zijn. Nu omarm ik het onvoorspelbare, en hoop ik dat ze zich de dingen eigen maken, en op hun manier doen. Want mensen zijn echt onvoorstelbaar.

Wat was het meest verrassende moment tijdens een try-out?

Alexander: Ik geniet het meest van dingen die ik niet had kunnen voorspellen. Na meer dan veertig try-outs gebeurt er nog steeds van alles waarvan ik denk: hoe kan dat nu? En toch is het dezelfde voorstelling. Het voelt niet alsof de voorstelling gekaapt of mislukt is. Het is juist gelukt doordat er gebeurtenissen waren die ik niet had verwacht. Doordat mensen in hun eigenheid de voorstelling invullen.

Ik heb meer dan ooit gezien dat mensen 'onvoorstelbaar' zijn, en dat bedoel ik erg positief. Maar dat is wat corny, omdat het in onze tijdsgeest meer klopt om met cynisme en relativering te antwoorden. Maar ik blijf dat weigeren.

Zo werd een oudere dame tijdens een voorstelling gevraagd haar moeder te bellen. Omdat zij al overleden was, vroeg haar vriendin: '*Wat heb je dan gedaan?*' Ze antwoordde: '*Ik heb haar in gedachten gebeld.*' Daarvoor doen we dit.

Samir: Ik vond het ook ongelooflijk te zien op hoeveel manieren een touw opgehangen kan worden. Terwijl ze allemaal een wasknijper, een stuk tape en een touw krijgen, doen mensen toch elke keer iets waarvan je denkt: hoe kom je erop?

Hoe verhoudt deze voorstelling zich tot andere voorstellingen van Ontroerend Goed?

Alexander: Voor mij past dit werk in de trilogie (na *Funeral* en *Thanks for Being Here*) die ik '*An Hour Spent With Others*' noem: dat collectieve van die ervaring, dat gemeenschappelijke, dat verbindende. En dat is dan ook zot: dat niemand daar is om het te zien, behalve zichzelf.

De voorstelling wordt in 10 talen vertaald, en gaat in meer dan 16 landen te zien zijn, *and counting*. Hoe herkenbaar is wat in Gent wordt gemaakt aan de andere kant van de wereld?

Alexander: We zijn tegenwoordig zo gefocust op wat ons niet verbindt. Deze voorstelling toont juist hoe mooi het is dat we allemaal anders zijn. Er bestaat niet zoiets als universeel, maar er bestaat wel iets universeels in het anders zijn.

Samir: Er zit een soort paradox in: het is zowel de overtuiging dat iedereen heel uniek is en mensen echt onvoorspelbaar zijn, maar tegelijk ook dat iedereen fundamenteel hetzelfde is. Zo kan ik een boek lezen dat 250 jaar geleden is geschreven door een Russische graaf, en wat toch zo herkenbaar is, en zo universeel is. Die paradox levert de poëzie en de schoonheid op.

Alexander: Ik denk dat dat het mooi verwoordt, dat er niet zoiets bestaat als 'universeel', maar er bestaat wel iets universeels in het anders zijn. En de norm van wat kunst moet zijn, en wat een mens moet zijn, vind ik spannend als vorm.

In de nagesprekken viel op hoe vaak mensen zeiden: *'ja, maar dat is omdat we elkaar kennen', of 'dat is omdat we van deze streek zijn, wij zijn zo, dat ligt in onze aard'*. Of mensen die vooraf waarschuwen: *'dat gaat in onze cultuur niet werken'* - om dan éxact het tegenoverstelde te laten zien. En dat op zo goed als elke plek.

Als er dus één ding is dat we hieruit hebben geleerd, is het wel dat mensen onderling veel meer verschillen dan culturen onderling. Maar tegelijkertijd hebben mensen ook altijd meer verbinding dan ze beseffen. En dat is misschien wel het mooiste: dat ondanks alle verschillen, die fundamentele verbondenheid er altijd is.